

Методика проведення уроків «Аналіз контрольної роботи» та «Урок-залік», фрагменту «Тестова перевірка» (з досвіду роботи).

Деякі новинки в педагогіці я перевірила на практиці, синтезувала досвід передових учителів, щось не прийняла, а те, що найбільш до вподоби, залишила, переосмислила і творчо використовую.

В останні два роки мене зацікавили нетрадиційні методи проведення уроків в середній школі, деякі моменти були запозичені з методики викладання предметів у вузах: урок-лекція, урок-семінар, урок-практикум, інші я почерпнула, перегортаючи сторінки методичної літератури, і є моменти до яких я прийшла, спираючись на власний досвід.

Важливою метою, що стоїть перед школою, на мою думку, є прищеплення учням навичок самостійної діяльності.

Хочу більш детально зупинитись на проведенні уроку « **Аналіз контрольної роботи** », на якому виробляється вміння учнів аналізувати свою роботу, знаходити і виправляти допущені помилки. Робота над помилками, вміння бачити їх і виправляти, не менш важлива, ніж відшліфовування тієї чи іншої учбової навички. До того ж, вміння бачити їх і виправляти помилки сприяє і удосконаленню конкретних умінь і навичок. Для придбання вказаного вміння велике значення мають уроки « Аналіз контрольної (самостійної) роботи ».

На уроці учні одержують свою роботу в тому ж вигляді, що і здали на попередньому уроці, без традиційних вчительських позначень червоною ручкою, з тим, щоб самостійно знайти і виправити свої помилки. Вони повинні відмітити помилки в перевірці мій роботі за принципом:

« + » - все вірно;

« - » - все не вірно;

« 0 » - немає завдання;

« ± » - половина завдання розв'язана неправильно;

« + » - більша половина завдання розв'язана неправильно;

Мій контроль по виконанню роботи є на листі обліку, що має приблизно такий вигляд :

Дата проведення 17.09. Клас 10 « А ».

Список учнів	Варіант	Завдання					Оцінка	Примітка
		1	2	3	4	5		
1. Іванова О.	I	+	+	+	+	+	11	
2. Петров М.	I	+	±	+	+	+	8	
3. Сидоров В.	II	±	-	+	+	0	5	

Це допомагає побачити реальну картину засвоєння матеріалу класом.

На уроці аналізувати роботу можна так (поступово ускладнюючи роботу):

- а) На дошці повністю записати виконану контрольну роботу. Задача учнів – побачити свої помилки і в роботі над помилками записати вірний розв'язок;
- б) Учні, які найкраще виконали певне завдання контрольної, розв'язують вправу аналогічну, до тої, де учні зробили найбільше помилок. Задача учнів – прослідкувати свій шлях розв'язку контрольного завдання і виправити помилки допущені в ньому;
- в) На дошці записані тільки правильні відповіді. Задачі учнів ті самі: побачити і виправити помилку, але вони вже не бачать правильного шляху їх розв'язку, а шукають його самі;
- г) Аналіз роботи задається додому. На наступному уроці аналізую проведену роботу, ставлячи запитання: « Чому ти допустив помилку (тобто яке правило не застосував) ? » « Що потрібно знати, щоб помилку не повторити ? » Питання потрібно ставити до найбільш поширених помилок, заохочуючи весь клас до прослуховування обґрунтованих відповідей, показуючи аналізований момент на дошці.

Інколи повністю, інколи частково оцінку за роботу над помилками можна виставити в журнал. Діти із задоволенням беруть участь в такій роботі і цікавляться результатами.

Залік, як одна з форм контролю знань учнів, давно приковував увагу вчителів. Заліки відрізняються по місцю їх в учбовому процесі, по характеру пред'явлення учням. В зв'язку з цим заліки підрозділяються на поточні і тематичні. Поточні проводяться систематично по ходу вивчення теми і охоплюють невеликі смислові порції матеріалу. Тематичні проводяться в підсумку вивчення теми. Заліки бувають відкритими, коли учням завчасно повідомляють список завдань висунутих на залік, і закритими без посереднього ознайомлення із задачами.

Таким чином, виділяються чотири основні види заліків: відкритий тематичний залік, закритий тематичний залік, відкритий поточний залік, закритий поточний залік.

Залік можна проводити вже починаючи з 5 класу, на ньому можна визначити, чи досяг кожен з учнів обов'язкових результатів навчання. Для ознайомлення учнів можна організовувати спеціальну стендову інформацію про обов'язкові результати навчання. На стенді « Якщо хочеш своєчасно здати залік

– попрацюй над цим матеріалом » вивішуються списки задач по темі, що визначається. Залік проводиться на спеціально відведеному уроці.

Ось, наприклад, залік по темі « Відсотки» в 5 класі.

На початку уроку кожен учень отримав карточку з завданням для письмової роботи. Нагадую учням, що залікові тільки завдання обов'язкової частини роботи, їх необхідно розв'язати в першу чергу.

Обов'язкова частина

1. Плану робітник повинен виготовити 120 деталей. Він виготовив 30% плану. Скільки деталей виготовив робітник?
2. Поїзд пройшов 300 км шляху, становить 25% всього шляху. Який шлях повинен пройти поїзд?
3. Скільки процентів становить число 17 від 35?

Додаткові завдання

1. В конкурсі приймали участь 40 дівчаток і 60 хлопчиків. З завданням впорались 80% дівчаток і 75% хлопчиків. Кого більше серед переможців: дівчаток чи хлопчиків?
2. Знайти середнє арифметичне чисел 56,34; 56,32; 56,18; 56,74 і округліть його до десятих.

Під час уроку спостерігаю за учнями, підхожу до кожного з них. Деякі можуть давати усні розв'язки окремих завдань, в інших проглядаю письмовий розв'язок обов'язкових задач. Інших, тих хто занадто « забігли » вперед, але не вірно виконали залікові завдання, повертаю назад, пропонуючи виправити помилки самостійно або розв'язати аналогічну задачу.

Наявність двох частин дозволяє учням працювати в індивідуальному темпі. Ті з учнів, які впевнено впоралися з задачами обов'язкового рівня, як правило, вже в середині уроку переходять до додаткових завдань. Більш слабкі школярі мають резерв часу для розв'язку задач, що входять в залік, для виправлення помилок.

В кінці уроку можна назвати учнів які безпомилково виконали всі обов'язкові задачі і здали залік (додаткові завдання оцінюються окремо). Іншим довелось до здавати залік на наступних уроках. Наприклад, учню, що не здав залік, на якому-небудь з наступних уроків під час усного опитування, перевірки домашнього завдання, самостійної роботи може бути запропоновано індивідуальне завдання, аналогічне тому з яким він не впорався на заліку.

Урок-залік в класах середньої ланки (7 – 9 класи) проходить в кінці великої теми з метою повторення і систематизації набутих знань перед контрольною роботою. Питання заліку даються, приблизно, за два тижні до проведення. До

заліку учні переписують питання на свої картки. Справа на картці пишуться питання, а зліва лишають місце для оцінок на них.

Перед уроком, на розсуд вчителя, вибираються учні-консультанти з числа тих, хто засвоїв цю тему на « відмінно » і одержав протягом її вивчення лише відмінні оцінки (вони звільняються від здачі заліку) або ті учні, які достроково здали залік учителю. Опитування консультантів проводиться на уроках до проведення заліку, тим самим учням показуються зразки кращих відповідей з питань теорії. В залежності від кількості консультантів, клас розбивається на групи (бажано не більше 4-ох в групі), в кожній з яких різні по силі учні. Діти розсаджуються навколо учня-консультанта і залік проходить за принципом: під час заліку всі члени групи уважно слухають відповіді один одного; користуватись літературою, конспектами не дозволяється; хто за ким відповідає, вчитель дає список консультанту, з розрахунку, що першим дає відповідь сильніший учень і далі по спадаючій, останній найслабший учень групи. Перший учень дає відповіді на питання заліку і якщо учень, що відповідає, не знає відповіді на нього, то відповідь на це питання дає наступний член групи. Якщо ж ніхто з групи не знає правильну відповідь або всі відповіді на низьку оцінку, то правильну відповідь дає консультант. Оцінки консультант виставляє в таблицю

Прізвище	Формулювання Теореми Умови задачі	Малюнок (запис умови)	Повнота відповіді	Чіткість відповіді	Оцінка	Примітка

Учень, що склав залік, підходить до вчителя за додатковим питання (як правило, це практичне завдання), що оцінюється вчителем і для здачі карточки заліку. Учитель може виставити оцінку за залік по тій, що виставив консультант, якщо ж оцінкам не довіряє, то перевібивши одне з завдань, можна зробити висновок щодо інших запитань. Необ'єктивність оцінок можна попередити, по-перше, на уроці перед заліком, дати різні відповіді на одне з питань заліку, по-друге, висунути певні вимоги до учня-консультанта (на розсуд вчителя), наприклад, покарати його за необ'єктивність, зниження оцінки за залік, по-третє, не утворювати групу « консультант і заліковець » явні друзі і т.п.

Дана форма заліку, крім можливих недоліків, має цілий ряд переваг: залік доцільно проводити з метою засвоєння необхідного мінімуму знань по темі

більш слабкими учнями, відбувається певне взаємо навчання: у них є певна форма відповіді, так як вони вже послухали відповіді своїх товаришів; інколи учням буває важко розкрити свої навчання перед вчителем, а серед таких, як вони самі учнів відбувається певне розкриття, при цій роботі мені приємно було спостерігати, як учень чи учениця, розповівши вперше в житті частину твердження чи теореми, були вражені фактом, який відбувся, відчули впевненість в своїх силах і це суттєво допомогло їм при подальшому опануванні предметом; практика показує, що при підготовці до контрольної роботи залік дає певні позитивні результати, особливо цей залік доцільно проводити з геометрії при вивченні перших понять і теорем; вчитель бачить картину підготовки консультанта, на протязі всієї теми « заробляють » право бути ним, вчать оцінювати відповіді товаришів, доповнювати їх і т.п.

Проведення заліку в старших класах – певний етап роботи в умовах застосування лекційно-семінарської системи викладання. Матеріали по заліку містять основні теоретичні питання програми, задачі на рівні обов'язкових результатів навчання, деякі типові задачі, що мають велику навчальну цінність. Усно-письмовий залік розглядається як можливість повторення учбового матеріалу, закріплення навичок розв'язку задач, тому проходить перед контрольною роботою. Робота оцінюється по трьом параметрам: а) стан робочого зошита і підготовка до заліку; б) знання питань теорії; в) сформованість навичок розв'язку задач. Підсумкова оцінка виставляється учителем, але попередньо обговорюється консультантом.

До заліку домовляємося, що на своїх картках з тильного боку учні проводять жовту чи зелену полосу: жовта свідчить про те, що учень не дуже впевнений в своїх знаннях, а зелена свідчить про ще меншу впевненість.

Учні-консультанти по-одному розсаджуються за пронумеровані столи, номер столу відповідає номеру питання в списку заліку. Учні переходять від столу до столу і повинні поспілкуватися з кожним консультантом, але послідовність вибирають самі. Той з учнів, хто відчув певні труднощі, може звернутись до підручника, конспекту. Учні з жовтою картою можуть використати підручник двічі, а з зеленою тричі (оцінка при цьому не знижується). В кінці уроку проводиться підсумок, після цього оголошуються оцінки учням за весь урок.

Незадовільних оцінок за такі уроки, як правило, не буває, так як їх мета – надання допомоги учням. Самі уроки проходять живо, активно. Вони являються підсумком великої роботи учнів по повторенню, дають їм практичну допомогу при підготовці до контрольної роботи.

Хочу розповісти ще одну з форм перевірки знань, а саме **тестова форма**. Тест може проводитись на будь-якому етапі уроку, щоб мати картину готовності класу для подальшої роботи, а саме:

1) на початку:

- а) для перевірки засвоєння знань попереднього уроку (особливо в 10 – 11 класах після лекцій);
- б) для перевірки вивченого матеріалу, необхідного для подальшої роботи;
- в) для перевірки основних моментів теми перед уроком розв'язування вправ, що передуює контрольній роботі;
- г) і т.п.

2) в середині уроку:

щоб переконатись, що учні правильно засвоюють матеріал, або, в іншому випадку, мати можливість перебудувати урок, щоб досягти його мети.

3) в кінці уроку:

як підсумок.

Не в кожному кабінеті є можливість проведення тесту за допомогою комп'ютера і тому, кожному учню пропонується бланк відповідей з двома таблицями, в яких учні повинні відмітити правильні відповіді (одну з таблиць учні здають вчителю).Перевірка роботи може бути практично миттєво, якщо завчасно приготувати шаблон з правильними відповідями. Шаблон має таку ж форму, що і бланк учня,

	1	2	3	4	5
а		●			
б			●		
в	●			●	
г					●

але на ньому в місцях правильних відповідей проколоті отвори. Місця проколів вказані чорними кружками. Суміщаючи шаблон з бланком учня, можна побачити кількість правильних відповідей.

Мати певні уявлення про результат можна, якщо показати правильні відповіді на кодоскопі і запитали учнів по одержані ними оцінки: « 11 » - п'ять правильних відповідей, « 8 » - чотири правильні відповіді і т. д.

Можна виконати перевірку по питаннях. На запитання: « У кого вірна відповідь на перше питання підніміть ліву руку а інші праву ». (Щоб учні не плутали, на дошці є запис « так – ні », в якому « так » знаходиться зліва від

учнів, а « ні » - справа). Всі учні піднімають руки, якщо ж спочатку попросити підняти руку учнів у кого вірна відповідь, а потім у тих, у кого не вірно, то можна не помітити, чи кожен з учнів підняв руку рівно один раз.

Контроль знань при цій формі відмінний від звичайного тим, що всі учні висловлюються одночасно, можна за короткий час оцінити учнів всього класу.

Майже постійно виникає питання: як оцінювати учнів на уроці? Існує думка, що можна вчити без оцінок, бо страх оцінки сковує ініціативу учня, протиставляється педагогіці співробітництва. На мою думку, отримання оцінки не може бути, звичайно, єдиним стимулом в процесі навчання. Але і відсутність оцінок є не що інше, як « зрівнялівка » по відношенню до учнів. Кожна праця повинна бути справедливо оцінена, і учнівська теж.

При висвітленні питань з досвіду моєї роботи я вказала тільки на деякі моменти, які використовую найчастіше, а в запасі маю ще ряд цікавих думок, адже як сама математика, так і робота вчителя математики неосяжна та багатогранна.